Preekoutline: Daniël 1 | Jurriën St Jago

Predikant: Jurriën St Jago
Schriftlezing: Daniël 1
Thema: Jezelf heiligen voor God
Preek: https://refbapemmeloord.nl/preken/jezelf-heiligen-voor-god/

Introductie: Daniël als geloofsheld en de context van het boek

Daniël als geloofsheld

- Geloofshelden zijn mensen wier leven in de Bijbel is vastgelegd en van wie wij mogen leren en naar mogen opkijken.
- Citaat theoloog en schrijver Mitch Chase: 'Hoewel Daniel het land verliet, verliet hij de Heere nooit. Daniel wijdde zich aan Yahweh, ondanks beproevingen en bedreigingen.'
- Centrale vraag: hoe kunnen wij staande blijven te midden van toenemende druk om de Heere God ongehoorzaam te zijn? Daniël is één van de geloofsvoorbeelden daarin.

Historische achtergrond: de Babylonische ballingschap

- Daniël leefde in de zesde eeuw voor Christus, in de tijd van de Babylonische ballingschap: een dramatische tijd van oordeel voor Gods volk.
- De Heere God had dit oordeel van tevoren aangekondigd: als Israël zou doorgaan met zondigen, zou gevangenschap en ballingschap volgen.
- Eerste oordeel: in 722 voor Christus veroverde Assyrië het noordelijke koninkrijk Israël. God had dit aangekondigd via Hosea: 'Hij zal niet terugkeren naar het land Egypte, maar Assyrië, dat zal zijn koning zijn, want zij weigeren zich te bekeren' (Hosea 11:5-6). Het hart van het volk was verhard en de maat van de zonde was vol.
- Tweede oordeel: het zuidelijke koninkrijk Juda keerde zich ook niet af van zijn zonde en was ontrouw aan de Heere. God liet de Babyloniërs opstaan, de Galdeërs, ook dit door de hand van de Heere. Dit wordt aangekondigd in Habakkuk.
- In 605 voor Christus belegerde Nebukadnezar Jeruzalem. Hij deporteerde de jonge elite-mannen uit koninklijke families naar Babel. Daniël was één van hen.
- Structuur van het boek: de eerste zes hoofdstukken bevatten de geschiedschrijving van Daniël aan het hof van verschillende koningen; de laatste zes hoofdstukken geven inkijkjes in de visioenen die Daniël van de Heere ontving. Het boek is meer dan de bekende zondagschoolverhalen of eindtijdtheorieën.

Het thema van het boek Daniël

- Thema: Gods trouw voor Zijn volk én Gods soevereiniteit over de hele geschiedenis, over alle koninkrijken en alle machthebbers.
- God laat koningen opkomen en neervallen. Dat is een troost voor de Israëlieten in ballingschap onder een heidense koning, en ook een troost voor ons vandaag.
- Sleuteltekst van het boek (Daniël 2:44): 'In de dagen van die koningen zal de God van de hemel echter een koninkrijk doen opkomen dat voor eeuwig niet te gronde zal gaan, en waarvan de heerschappij niet op een ander volk zal overgaan. Het zal al die andere koninkrijken verbriezelen en teniet doen, maar zelf zal het voor eeuwig stand houden.'

- Ver boven elke koning, president of premier staat de Koning der koningen, de Heere der heerscharen, de eeuwige God: soeverein en vol trouw voor wie Hem toebehoren.
- Daniël laat zien hoe we tot de tijd van Gods eeuwige koninkrijk mogen leven tot Gods eer, onder aardse koningen en autoriteiten.

Daniël 1: het wilsbesluit in het hart (vers 8-9)

Wie is Daniël? (vers 4, 6)

- Daniël behoort tot de groep jonge mannen die wordt weggevoerd: zonder enig gebrek, knap van uiterlijk, bedreven in alle wijsheid, ervaren in wetenschap, helder van verstand, in staat dienst te doen in het paleis van de koning (Daniël 1:4).
- Drie jaar lang worden zij intensief opgeleid in de geschriften en taal van de Galdeërs (Daniël 1:5).
- Vier Judeërs worden met name genoemd: Daniël, Hanania, Misaël en Azaria (Daniël 1:6).

Het wilsbesluit van Daniël (vers 8)

- 'Daniel nu nam zich in zijn hart voor zich niet te besmetten met de gerechten van de koning of met de wijn die hij dronk' (Daniël 1:8).
- In zijn hart beslist Daniël: hij wil heilig leven, afgezonderd van wat onrein en onheilig is, toegewijd aan de heilige God.
- Kernpunt: het heilige leven overkomt je niet. Daaraan ligt een wilsbesluit ten grondslag, een keuze van de wil om God te gehoorzamen, die voortkomt uit het hart en eindigt in het handelen.
- Het voedsel van de koning bestond waarschijnlijk uit wat God voor de Israëlieten had verboden: onrein voedsel waarmee Daniël zichzelf zou verontreinigen als hij het at.

Gods genade en barmhartigheid (vers 9, 14)

- 'God gaf Daniel genade en barmhartigheid bij het hoofd van de hovelingen' (Daniël 1:9). God ziet Daniëls hart, zijn keuze en zijn handelen, en stemt toe.
- Het verzoek van Daniël was gevaarlijk: als het experiment misliep, zou de kamerheer zijn hoofd met schuld beladen bij de koning. Dat de kamerheer toch luistert, schrijft Daniël toe aan de Heere God: 'God gaf.' Het is niet de diplomatieke wijsheid of slimheid van Daniël, maar het werk van God.
- In vers 14 luistert de kamerheer en stelt hij hen tien dagen op de proef.
- Dwarsverband: de apostel Paulus zegt in (Romeinen 8:28): 'Wij weten dat voor hen die God liefhebben, alle dingen meewerken ten goede, voor hen namelijk die overeenkomstig Zijn voornemen geroepen zijn.' Ontvoering, ballingschap en druk om God ongehoorzaam te zijn: dat alles ten spijt werkt God ten goede voor hem die Hem liefheeft.

Het wonder van het experiment (vers 14-20)

- Het experiment had eigenlijk geen kans van slagen: het rijke voedsel van de koning wordt vervangen door schraal, plantaardig voedsel en water. Je zou verwachten dat ze er slechter uit zouden zien.
- Het tegenovergestelde gebeurt: na tien dagen zagen de vier jonge mannen er knapper en gezonder uit dan al de jonge mannen die van de gerechten van de koning aten (Daniël 1:15). Er gebeurt een wonder.
- God gaf de vier mannen twee dingen: verstand, wijsheid en inzicht, én de mogelijkheid tot een heilig leven, de mogelijkheid om God de eer te brengen die Hem toekomt.

- God gaf een rein hart, een goed geweten en een ongeveinsd geloof. Conclusie: soli deo gloria, alleen aan God de eer.
- Aan het einde worden zij tienmaal beter bevonden dan alle magiers en bezweerders in het hele koninkrijk (Daniël 1:20).

De bron van een heilig leven: aanbidding van een heilig God

De vreze des Heeren als beginsel van wijsheid

- Vraag: hoe komt het dat Daniël zichzelf heiligde voor God? Was het zijn wijsheid, kennis of goed uiterlijk?
- Antwoord vanuit (Spreuken 9:10): 'Het beginsel van wijsheid is de vreze des Heeren, en de kennis van de heilige is inzicht.'
- Daniëls wijsheid was geniaal, maar het beginsel ervan was het eerbiedig ontzag, het diepe respect voor de heilige God van Israël.
- Die kennis van God was niet bedoeld om zijn hoofd te vullen. Het ging om hoofd én hart: de kennis van God ging van zijn hoofd naar zijn hart.
- Citaat John Piper: 'Gedrag dat Christus verheerlijkt komt voort uit een hart dat Christus koestert, niet alleen uit een hoofd dat Christus kent.'
- Dwarsverband (1 Timotheüs 1:5): 'Het einddoel nu van het gebod is liefde die voortkomt uit een rein hart, een goed geweten en een ongeveinsd geloof.' Kennis van God gaat hand in hand met liefde voor God, met aanbidding van God.

Het probleem: het menselijk hart als afgodenfabriek

- Van nature aanbidden wij van alles, maar niet de enige ware God van de Bijbel. Zo worden we niet geboren en zo gaan we niet door het leven.
- Citaat Johannes Calvijn (uit zijn Institutie): 'Het menselijk hart is een oneindige afgodenfabriek.' Steeds weer produceren wij in ons zondige hart afgoden.
- Dat zien we in onze cultuur: alles wat op social media, streaming en muziek op ons afkomt, voedt die afgoden die we in ons hart produceren. Beelden van 'god' die helemaal geen God zijn, maar waarvoor we ons hart in aanbidding buigen.
- Bijbelgrond voor Calvijns beeld: (Jesaja 44:6): 'Zo zegt de Heere, de Koning van Israël, Zijn Verlosser, de Heere van de legermachten: Ik ben de eerste en Ik ben de laatste, buiten Mij is er geen God.'
- (Jesaja 44:9): 'De makers van beelden, allen zijn zij leegheid. Hun geliefde voorwerpen doen geen nut. Ja, zij zelf zijn hun getuigen. Zij zien niet en zij weten niet. Daarom zullen zij beschaamd worden.'
- Citaat R.C. Sproul: 'Jij bent een afgodenfabriek. Als je vandaag de dag christen bent, heb je net zoveel drang en neigingen tot afgoderij in je als je je maar kunt voorstellen. Christenen die weglopen van de heiligheid van God, christenen die weglopen van de soevereiniteit van God. Ze willen geen God Die soeverein is, behalve als ze iets nodig hebben.'
- Ons probleem is niet dát we aanbidden, want we zijn van nature aanbidders. Het probleem is wát we aanbidden, of beter: wíé we aanbidden.

Het werk van God dat nodig is: een hart van vlees

- We hebben een werk van de Heilige Geest nodig dat ons hart van steen verandert in een hart van vlees (Ezechiël 36:26).
- De Heere God moet ons geestelijk dode, eigenzinnige hart van steen wegnemen en ons een hart van vlees geven: een hart dat reageert op Gods instructie, dat Zijn Woord hoort en erop kan reageren, dat van Hem kan houden en Hem gehoorzamen, dat Hem aanbidt.

- Toepassing: als je dat nog nooit hebt gedaan, mag je de Heere erom smeken: 'Heer, geef mij een hart dat U aanbidt, een hart dat van U houdt.'
- Conclusie: Daniël 1 leert ons dat de bron van een heilig leven aanbidding is van een heilige God. (Letterlijk herhaald als kernzin van de preek.)

Daniël 6: voortdurende aanbidding als sleutel van het heilige leven

- In Daniël 6 dient Daniël jaren later onder koning Darius. Alle rijksbestuurders, machthebbers en stadhouders keren zich tegen hem (Daniël 6:8). Bij wet wordt het Daniël verboden om God te aanbidden.
- Daniëls reactie (Daniël 6:11): 'Toen Daniel te weten kwam dat dit bevelschrift ondertekend was, ging hij zijn huis binnen. Nu had hij in zijn boventrek open vensters in de richting van Jeruzalem. Op drie tijdstippen per dag ging hij op zijn knieën, bad hij en dankte hij voor het aangezicht van zijn God, precies zoals hij voordien had gedaan.'
- De druk om God ongehoorzaam te zijn neemt enorm toe, maar Daniël aanbidt de levende God onverminderd.
- Na de nacht in de leeuwenkuil vraagt koning Darius (Daniël 6:20): 'Daniel, dienaar van de levende God, heeft uw God, die u voortdurend vereert, u van de leeuwen kunnen verlossen?' Hierin zit de sleutel: Daniëls heilige leven werd gekenmerkt door voortdurende aanbidding van de heilige God.
- Een heilig leven valt niet zomaar uit de lucht. Het wordt gecultiveerd en gevoed door de aanbidding van de heilige God.
- Leidend motief van Daniëls leven: in hoofdstuk 1 staat hij letterlijk 'voor het aangezicht van de koning'; in hoofdstuk 6 dankt hij 'voor het aangezicht van zijn God' (Daniël 6:11). Zijn hele leven speelde zich af voor het aangezicht van God, in dienst van de heilige God.

Toepassing: leven als dienaar van de levende God te midden van een goddeloze wereld

Voortdurend leven tot eer van God

- Het vuur van een heilig leven, een leven dat God de eer geeft, wordt aangewakkerd door voortdurende aanbidding van de Heere: heel ons leven, van het moment dat we wakker worden tot we gaan slapen.
- (1 Korintiërs 10:31): 'Of je dus eet of drinkt of iets anders doet, doe alles tot eer van God.'
- Daniël stond in dienst van de koning, maar in de eerste plaats stond hij in dienst van de Koning der koningen, de levende God. Zo ook wij: wij zijn dienaren van de levende God.
- Vraag aan de gemeente: is ons leven daardoor gekenmerkt? Herkennen mensen die van buitenaf naar ons leven kijken dat?

Leven op de plek waar God je geplaatst heeft

- We staan in dienst van aardse koningen: werkgevers, leraren, docenten, verantwoordelijkheden in het dagelijks leven, de Nederlandse overheid. Tegelijkertijd zijn we als gelovigen dienaren van de levende God. Dat is het hoofddoel, ook in alles wat we doen.
- Oproep van God aan het volk in ballingschap (Jeremia 29:4-5): 'Zo zegt de Heere van de legermachten, de God van Israël, tegen alle ballingen die Ik uit Jeruzalem naar Babel in ballingschap heb gevoerd: bouw huizen en woon erin.' Met andere woorden: leef op de plek waar God je geplaatst heeft, met de mogelijkheden en de inzet die God je geeft.
- Illustratie: in de loop van de 19e eeuw zagen verschillende groepen Nederlandse christenen hoe de maatschappij zich van God afkeerde. Uit angst voor secularisatie pakten sommigen hun spullen en vertrokken naar Amerika om daar opnieuw te beginnen, weg van de

verleidingen van de Nederlandse samenleving. → Dat is een begrijpelijke reactie, maar niet de Bijbelse reactie in de eerste plaats. Je spullen pakken en verhuizen is niet de oplossing die God in de Schrift aanreikt.

- Tegenvoorbeeld: theoloog Herman Bavinck bleef in Nederland, ook toen hij zag hoe het land steeds goddelozer werd. Hij diende juist op plekken zoals universiteiten, waar de invloed van Gods Woord hard achteruitholde. Hij koos ervoor om daar te dienen als dienaar van de levende God.
- Conclusie: wij mogen leven te midden van een goddeloze maatschappij, onder goddeloze heren, op de plek waar God ons plaatst, maar daar leven tot eer van God.

Jezelf heiligen: praktische keuzes

- Daniël koos ervoor de Heere God heilig te achten in zijn hart: zich afwenden van wat onheilig was en zich toewijden aan God.
- (Leviticus 11:44): 'Want Ik ben de Heere uw God. U moet zich heiligen en heilig zijn, want Ik ben heilig. U mag uzelf niet verontreinigen.' Voor Daniël was dat heel praktisch: zich onthouden van voedsel dat God als onrein had bestempeld.
- Voor nieuwtestamentische gelovigen gaat het niet om dezelfde voedselwetten, maar er zijn andere zaken waarvoor wij ons kunnen heiligen voor God.
- Concreet voorbeeld: in de week van de preek was er in het zuiden van Nederland carnaval met alcohol en bandeloosheid. Ook dan mogen we ervoor kiezen heilig te leven: niet meedoen aan wat onheilig is, roddelen en pesterijen afwijzen.
- Anders zijn betekent: je afzonderen van wat onheilig is en je toewijden aan wat heilig is aan God.
- Het komt aan op concrete keuzes: hoe je je tijd en energie indeelt, waar je je geld aan uitgeeft, waar je wel of niet naar kijkt, waar je wel of niet aan meedoet. Het gaat erom God in die keuzes heilig te achten in je hart.
- Kernzin (herhaald): 'De bron van een heilig leven is aanbidding van een heilige God.'

Conclusie: Daniël wijst naar Christus, ons burgerschap is in de hemel

Daniël als geloofsreus die wijst naar Christus

- In het geloofsleven staan we op schouders van geloofsreuzen die ons zijn voorgegaan. Daniël, Hanania, Misaël en Azaria zijn zulke voorbeelden, in wiens voetstappen we mogen treden.
- Maar we mogen niet vergeten: al die geloofsreuzen, ook Daniël, wijzen naar Degene met een hoofdletter D die groter is dan Daniël, namelijk Christus.
- De Heere Jezus heeft een volmaakt leven van dienstbaarheid en afzondering in ballingschap voor ons geleefd. Daarheen wijst Daniël.
- Christus als de ware en de betere Daniël: 'Hij die in gedaante als een mens bevonden werd, heeft Zichzelf vernederd en is gehoorzaam geworden tot de dood, ja, tot de kruisdood. Daarom heeft God Hem ook bovenmate verhoogd en heeft Hem een naam geschonken boven alle naam' (Filippenzen 2, aangehaald door de prediker).

Oproep: het oog gericht op Christus (Filippenzen 3:17-21)

- Paulus roept op (Filippenzen 3:17): 'Wees met elkaar mijn navolgers, broeders, en houd het oog gericht op hen die zo wandelen zoals u ons tot een voorbeeld hebt.'
- Waarschuwing (Filippenzen 3:18-19): velen wandelen als vijanden van het kruis van Christus. Hun einde is het verderf, hun god is de buik, hun eer is in hun schande, ze bedenken aardse dingen.

- Troost en identiteit (Filippenzen 3:20-21): 'Ons burgerschap is echter in de hemelen, waaruit wij ook de Zaligmaker verwachten, namelijk de Heere Jezus Christus, Die ons vernederd lichaam veranderen zal, zodat het gelijkvormig wordt aan Zijn verheerlijkt lichaam, overeenkomstig de werking waardoor Hij ook alle dingen aan Zichzelf kan onderwerpen.'
- Ons ware paspoort en onze identiteit liggen in de hemel vastgelegd. We houden het oog gericht op de Daniëls en uiteindelijk op Christus Zelf.
- Toepassing voor de komende week: zo mogen ook wij wandelen, een heilig leven in aanbidding van een heilige God.

Uitzicht: God zal bij Zijn volk wonen

- We kijken uit naar de dag dat de tent van God bij de mensen is: 'Hij zal bij hen wonen en zij zullen Zijn volk zijn.' Niet een volk dat rondtrekt of wordt meegesleurd, maar Gods volk bij wie Hij woont.
- God zal alle tranen van hun ogen afwissen. De dood zal er niet meer zijn, ook geen rouw, jammerklacht of moeite, want de eerste dingen zijn voorbijgegaan.
- Tot die dag heiligen wij onszelf voor God. Wij die het onderpand van Gods Geest in ons hart gekregen hebben, mogen met vertrouwen en blijdschap uitzien naar die dag.
- Slottekst (1 Johannes 3:1-3): 'Zie, hoe groot is de liefde die de Vader ons gegeven heeft, dat wij kinderen van God worden genoemd. Daarom kent de wereld ons niet, omdat ze Hem niet kent. Geliefden, nu zijn wij kinderen van God en het is nog niet geopenbaard wat wij zullen zijn. Maar wij weten dat als Hij geopenbaard zal worden, wij Hem gelijk zullen zijn, want wij zullen Hem zien zoals Hij is. En ieder die deze hoop op Hem heeft, reinigt zich zoals Hij rein is.'
- De hoop op Christus' openbaring is de drijfveer om je te reinigen, zoals Hij rein is.

Discussievragen

1. Uit de preek: hoe kunnen wij staande blijven te midden van toenemende druk om de Heere God ongehoorzaam te zijn? Welke concrete druk ervaar jij in je eigen leven, op school of op het werk?
2. Uit de preek: de prediker zegt dat een heilig leven je niet overkomt, maar dat er een wilsbesluit van het hart aan ten grondslag ligt. Herken je dat in je eigen leven? Wat helpt jou om dat wilsbesluit ook daadwerkelijk te nemen?
3. Uit de preek: Calvijn noemt het menselijk hart een oneindige afgodenfabriek. Welke 'afgoden' zie jij in onze cultuur, en welke herken je in je eigen hart?
4. Suggestie: de prediker stelt het voorbeeld van de 19e-eeuwse Nederlandse christenen die naar Amerika vertrokken tegenover Herman Bavinck die bleef en juist op moeilijke plekken diende. Hoe vind jij de balans tussen je afzonderen van wat onheilig is en toch aanwezig blijven in de wereld om je heen?
5. Suggestie: de kernzin van de preek luidt: 'De bron van een heilig leven is aanbidding van een heilige God.' Daniël aanbad drie keer per dag voor het aangezicht van zijn God (Daniël 6:11). Hoe ziet voortdurende aanbidding er voor jou praktisch uit in een gewone week?

Deze outline is automatisch gegenereerd op basis van de transcriptie van een Preek-opname en is bedoeld als persoonlijk studiehulpmiddel of gespreksaanzet, niet als officiële weergave van de preek. Wij kunnen niet garanderen dat de outline volledig, foutloos of theologisch representatief is.

Maak je eigen preekoutline op **preeksamenvatting.nl**

Een dienst van Betermetjan.nl